

Omsorgsteknologi og teleomsorg, nye muligheter for norsk pleie- og omsorgssektor

Notat etter studietur til Edinburgh
Jan Vaage, fylkeslege i Sør-Trøndelag

Kommunenes pleie- og omsorgssektor har hatt en betydelig vekst de siste tiårene. Den teller i dag 120.000 ansatte og gir tjenester til mer enn 200.000 personer hvorav over ¼ er under 67 år. I løpet av de neste 20 årene vil vi oppleve store endringer i befolkningens alderssammensetning som vil utfordre pleie- og omsorgstjenestene. Ser vi ytterligere framover til 2050 er det vanskelig å se hvordan vi skal kunne møte tjenestebehovet innenfor tilgjengelige ressurser.

Regjeringens første skritt for å møte utfordringene er Omsorgsplan 2015. Den relativt stabile befolknings sammensetningen de nærmeste årene gir oss et pusterom og en anledning til nødvendig omstillingsarbeid. Fokuset i omsorgsplanen er økning i antall ansatte, kompetanseheving i tjenestene, bygging av flere tilrettelagte boliger, særlig satsning på demens og partnerskap med familie og lokalsamfunn.

Omsorgsplan 2015 har i liten grad beskrevet mulighetene som ligger i ny teknologi. Det finnes teknologiske løsninger som kan styrke brukerens egenmestring, gjøre hjemmesituasjonen tryggere og sørge for at nødvendig hjelp blir gitt til rett tid. Tilsvarende kan teknologiske løsninger bidra til høyere kvalitet og bedre samhandling i tjenestene.

Skottland er et av landene i Europa som har kommet lengst i å bruke teknologi som et supplement til omsorgstjenestene. Der som her startet det med innføring av brukeralarm, men under betegnelsen "Telecare" har skottene utviklet et bredt tilbud av tilleggstjenester som brukerne kan få tilbud om. Det dreier seg blant annet om fallalarm, dør- og sengesensorer, medisinpåminnelse og mer kontroversielt GPS sporing.

Med bakgrunn i arbeidet med Omsorgsplan 2015 har Fylkesmennene i Midt-Norge nylig gjennomført en studietur til Skottland sammen med inviterte gjester fra noen kommuner og andre samarbeidspartnere. Her fikk vi en engasjert presentasjon av arbeidet som Edinburgh kommune har gjort innen "telecare" de siste 4 årene. Kommunen er overbevist om at innføring av ny teknologi har ført til bedre og mer effektive tjenester for brukerne, at færre har trengt innleggelse i sykehjem og færre har blitt innlagt i spesialisthelsetjenesten. Utstyret er basert på kjent teknologi og innføringen har vært trinnvis og i full forståelse med brukerne.

Kunnskapen vi fikk under studieturen vakte et stort engasjement og en forståelse for at mye av dette lett kan tas i bruk i Norge.

Fylkesmennene har tatt på seg å koordinere oppfølging av studieturen. Midt-Norge har gode forutsetninger for å være en foregangsregion på området både i forhold til implementering og nyutvikling. Innenfor helseregionen er det mye etablert samarbeid på tvers av fylkesgrensene. NTNU/SINTEF representerer et ledende teknologisk miljø i Norge. Høgskolen i Nord-Trøndelag har regionalt kompetansesenter for omsorgsforskning. Ikke minst er det et godt etablert

samarbeid om oppfølgingen av Omsorgsplan 2015 som inkluderer Fylkesmennene, KS, undervisningssykehjemmene, undervisningshjemmesykepleie og mange kommuner. Det videre arbeidet må inkludere andre viktige regionale aktører som fylkeskommunene, Helse Midt-Norge RHF, universitet og høyskoler. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vil med bakgrunn i dette innkalle til et etableringsmøte hvor målet er å bli enig om retningen for videre samarbeid og nedsetting av en arbeidsgruppe som vil planlegge et snarlig regionalt arbeidsseminar.

Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal se på innovasjon i omsorgssektoren. Utvalget ledes av Kåre Hagen og har i sitt mandat blant annet å se på utvikling og bruk av omsorgsteknologi. Hensiktsmessig bruk av teknologiske løsninger vil kunne utfordre gjeldende lovgivning og dette er også et område som utvalget vil se på. Det vil derfor være avgjørende at vårt regionale arbeid skjer i samarbeid med Innovasjonsutvalget og kontakt er allerede etablert.

Omsorgsplan 2015 er som nevnt regjeringens viktigste verktøy for utvikling av omsorgssektoren i kommunene og det vil være et viktig signal og en god støtte for etablering av teknologiske løsninger om en revisjon av omsorgsplanen kunne innbefatte en delplan om omsorgsteknologi/teleomsorg. Gjennom kopi av dette notatet oppfordres sentrale myndigheter til å vurdere en slik løsning.